

2018-01-02

Diarienummer: Ä 2017-1552

Finansdepartementet

Remiss - Betänkandet En generell rätt till kommunal avtalssamverkan (SOU 2017:77)

Tillväxtverket arbetar för att stärka företagens konkurrenskraft. Det gör myndigheten genom att skapa bättre förutsättningar för företagande och attraktiva regionala miljöer där företag utvecklas.

Tillväxtverket ska enligt regeringens instruktion främja ett aktivt regionalt tillväxtarbete i länen samt i det arbetet utveckla och förbättra förutsättningarna för dialog, samarbete och lärande mellan olika relevanta aktörer på nationell, regional och lokal nivå.¹

Tillväxtverket har en särskild roll att delta i, samordna och följa upp strategier och program inom det regionala tillväxtarbetet.² I enlighet med den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft³ samverkar Tillväxtverket med berörda aktörer för att skapa bättre förutsättningar för en hållbar regional tillväxt och attraktionskraft i alla delar av landet. Detta gör Tillväxtverket genom att bidra med kunskap, nätverk och finansiering såväl lokalt, regionalt, nationellt som internationellt.

Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter.

Sammanfattning

- Tillväxtverket instämmer i utredningens förslag om en generell rätt till kommunal avtalssamverkan.
- Tillväxtverket delar utredningens uppfattning om att avtalssamverkan inte ensamt är en tillräcklig strategi för att möta samhällsutvecklingen och hantera kommuners strukturella utmaningar. Utredningen nämner bland annat att kommunsammanslagningar är något som kan användas i det sammanhanget. Tillväxtverket vill dock lyfta fram att det är viktigt att utredningen i sitt fortsatta arbete belyser både de fördelar och nackdelar som kommunsammanslagningar kan medföra för näringslivet och för företagen.
- Tillväxtverket kan ha en stödjande roll i regionernas arbete avseende koordinering av samverkan med den lokala nivån i allmänhet och kring avtalssamverkan i synnerhet.

¹ SFS 2009:145, *Förordning (2009:145) med instruktion för Tillväxtverket*, Regeringskansliets rättsdatabaser, senast ändrad 2015-05-19.

² Ibid.

³ Regeringen, (2015), *En nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015 - 2020*, Diarienummer: N2015:31.

Kommunernas strategiska kapacitet bör stärkas

En central del i regionalt tillväxtarbete är att verka för attraktiva miljöer där företag och individer kan utvecklas. Det handlar exempelvis om att stimulera lokal- och regional näringslivsutveckling, hållbara transportlösningar, rörlighet på arbetsmarknaden, flexibilitet i utbildningssystemet och inte minst att stärka regionernas kapacitet att arbeta med en tillväxtagenda.

Kommuner som plats, kommuner som organisation och den verksamhet som kännetecknar den kommunala nivån är av betydelse för lokal och regional utveckling. Utredningen tar utgångspunkt i att stärka kommunernas kapacitet att fullgöra sina uppgifter och hantera sina utmaningar. Ett steg i detta är att utreda förutsättningarna att införa bestämmelser om en generell rätt till kommunal avtalssamverkan. Tillväxtverket är positiv till grundansatsen i sig och relationen till den verksamhet vi ansvarar för. Vi ser detta som ett led att stärka den kommunala nivåns kapacitet att fullgöra sina uppgifter och tillgängliggöra utvecklingskraft för att stärka attraktiva miljöer där människor och företag vill bo, verka, utvecklas och vara intressanta för besökare.

En stärkt samverkan med närliggande kommuner främjar näringslivet och säkerställer pendlingsmöjligheter och bidrar på så vis till ett bredare utbud av kommersiell och offentlig service.⁴ Att dela personalresurser med andra kommuner kan vara ett sätt för mindre kommuner med särskilda utmaningar att lösa befintliga kompetens- och resursutmaningar. Att säkerställa kommunernas möjlighet att lösa den kommunala verksamheten på ett effektivare sätt, bidrar därmed till att stärka den lokala och i viss mån den regionala offentliga kapaciteten, vilket i sin tur kan öka näringslivets konkurrenskraft och svensk hållbar tillväxt.

Tillväxtverket delar utredningens uppfattning om att avtalssamverkan inte ensamt är en tillräcklig strategi för att möta samhällsutvecklingen och hantera kommuners strukturella utmaningar. Tillväxtverket finner det därför lovvärt att utredningen ska vidare analysera kommuners strukturella utmaningars konsekvenser för att kunna dra slutsatser om hur kommunernas strategiska kapacitet bör stärkas. Tillväxtverket ställer sig positiv till det förslaget. Utredningen nämner bland annat att kommunsammanläggningar är något som kan användas i det sammanhanget. Tillväxtverket vill dock lyfta fram att det är viktigt att utredningen i sitt fortsatta arbete belyser både de fördelar och nackdelar som kommunsammanslagningar kan medföra för näringslivet och för företagen. Tillväxtverket har gärna en fortsatt dialog med utredningen i det här sammanhanget för att bidra med kunskap och förmedla kontakter utifrån våra erfarenheter av att främja mellankommunala samarbeten.

Tillväxtverket kan ha en stödjande roll avseende koordinering av samverkan

Utöver det som Tillväxtverket ovan har lyft fram vill vi tydliggöra att upphandlingslagstiftningen, precis som framgår av betänkandet, till stor del begränsar kommunernas möjlighet till den här typen av avtal, det vill säga som huvudregel ska

⁴ Tillväxtverket, (2015), *Handbok för kommuner som står inför stora täkt- och gruvinvesteringar*. Info 0609

upphandling ske. Behovet synes dessutom vara störst vad gäller administrativa tjänster där undantaget i upphandlingslagstiftningen för upphandling mellan kommuner, det så kallade Hamburgundantaget, i huvudsak inte är tillämpligt. Utredningen menar i avsnitt 7.2.3, att det här inte bedöms vara något större problem att kommuner, med stöd av självkostnadsprincipen, skulle kunna lämna anbud i andra kommuners upphandlingar. Det skulle annars kunna vara något som påverkar konkurrensen. Tillväxtverket ser positivt på det faktum att det här kanske öppnar upp för kommunala samarbeten i de situationer där marknaden inte kan tillhandahålla en lösning och det inte kommer in några anbud i en enskild upphandling.

Tillväxtverket anser vidare att det som skrivs om bredbandsutbyggnad i avsnitt 6.3.3 är intressant för oss utifrån vårt arbete med EU-stöd för bredbandsinvesteringar. Här lyfter utredningen fram att kommunerna flaggat för ett behov av avtalssamverkan, men att de inte är helt tydliga med om det är lokaliseringsprincipen eller upphandlingsreglerna som kommunerna anser utgöra ett hinder.

Ett generellt inspel från ett förenklingsperspektiv är enligt Tillväxtverket att det är viktigt att upphandlingar utformas på ett sådant sätt att även mindre företag ska kunna vara med. Det är också viktigt att upphandlingsreglerna är så lättillämpade som möjligt för företagen. Ovanstående kan eventuellt avhjälpas med att Upphandlingsmyndigheten, i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting och andra relevanta aktörer, i utredningen föreslås bistå med stöd till kommuner och landsting kring avtalssamverkan. På vis kan förslaget om en generell rätt till kommunal avtalssamverkan i sig, vara ett sätt att förenkla för företagen.

En aspekt som möjligen skulle kunna utvecklas är vad det finns för olika typer av samverkan och därmed hur exempelvis Tillväxtverket kan stödja kommuner och regioner i deras utveckling. Inom ramen för ett flertal av Tillväxtverkets uppdrag och uppgifter inom den regionala tillväxtpolitiken stödjer vi regionerna utifrån vart de är i mognadsgrad när det gäller samverkan. Det gör att vi kan stödja samverkan och samskapandet ytterligare. Tillväxtverket kan ha en stödjande roll i regionernas arbete avseende koordinering av samverkan med den lokal nivå i allmänhet och kring avtalssamverkan i synnerhet.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschef Lars Wikström. Maria Weimer Löfvenberg har varit föredragande. I handläggningen har också enhetschef Ingrid Arltoft Henriksson, enhetschef Åsa Bjelkeby, verksjurist Anders Lilliehöök, Sigrid Hedin, Li Zackrisson, Maria Engström, Conny Lemon samt Mikael Heuman deltagit.

Lars Wikström

Maria Weimer Löfvenberg